

Declarația de la Budapesta (16 iunie 1989)

Pe la mijlocul anului 1989, când mai multe forțe oculte (“agenturili” de care vorbea Ceaușescu) pregăteau „aplicația” din decembrie, planurile erau altele decât ce a ieșit. Pe 16 iunie, de pildă, un grup de 12 maghiari și un grup de 6 români (la care s-au adăugat ulterior și alții) semnau un document dubios, care n-avea nicio legătură cu situația socială din România. Avea în schimb legătură cu toate acțiunile separatiste de astăzi ale UDMR (numite eufemistic în fel și chip: democrație, europenism, civilizație, autonomie culturală etc.).

La momentul acela, era folosită formula „restructurare democratică general-europeană” iar Transilvania era numită „spațiu de complementaritate”. În acel document se cerea, nici mai mult, nici mai puțin, „dreptul la o reprezentare politică autonomă și la autonomie culturală a fiecărei națiuni”, pe considerentul că „politica dusă de dictatura ceaușistă a creat o situație de criză acută care împiedică comunicarea dintre români și maghiari”. Documentul se numea DECLARAȚIA DE LA BUDAPESTA, iar printre semnatarii români se numărau Neagu Djuvara, Paul Goma, Virgil Ierunca, Eugen Ionescu, Monica Lovinescu, Bujor Nedelcovici, Vladimir Tismăneanu, Doru Braia.

Oricâtă greutate ar avea aceste nume în spațiul public, aderarea lor, prin semnătură, la

intențiile bine învelite în concepte europene, ale DECLARAȚIEI DE LA BUDAPESTA, nu poate fi calificată decât trădare sau prostie. La trei săptămâni de la difuzarea scrisorii, pe 4 iulie 1989, o delegație maghiaro-română s-a deplasat la Vercoix, în Elveția, și i-a prezentat-o Regelui Mihai. Acesta a salutat întru totul conținutul documentului.

DECLARAȚIA DE LA BUDAPESTA

Astăzi, 16 iunie 1989, odată cu celebrarea funeraliilor victimelor represiunii revoluției maghiare din 1956, eveniment de o deosebită importanță pentru popoarele Europei și, în special, pentru cele care trăiesc încă sub dictaturi comuniste, a avut loc o întâlnire între membrii Forumului Democratic Maghiar și Români, semnatari ai următoarei

DECLARAȚII

Noi, români și unguri,

Considerăm ca libertatea și propășirea celor două popoare pot fi realizate și garantate numai într-un cadru politic pluralist de respectare integrală a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. O acțiune comună a forțelor democratice maghiare și române se impune pentru atingerea acestui scop. Regimurile comuniste și în special politica dusă de dictatura ceaușistă a creat o situație de criză acută care împiedică comunicarea dintre români și maghiari. Dialogul început astăzi între noi dorește să învingă aceste piedici și să stabilească bazele unor relații normale între cele două națiuni care s-au format în același spațiu geografic.

Data fiind configurația hărții etnice, soluționarea conflictelor nu poate veni în nici un caz din revizuirea frontierelor, ci din schimbarea rolului lor în sensul liberei circulații a persoanelor, a informației și a ideilor, în conformitate cu acordurile de la Helsinki. Situată deci îmbunătățirea relațiilor romano-maghiare în perspectiva procesului de restructurare democratică general-europeană, care singură va fi în stare să rezolve problemele acumulate de-a lungul istoriei între popoarele continentului într-un mod care să satisfacă interesele legitime ale fiecăruia în parte.

Transilvania a fost și este un spațiu de complementaritate și trebuie să devină un model de pluralism cultural și religios. Este în folosul popoarelor noastre că diversitatea culturală, religioasă și de tradiții care a făcut specificul Transilvaniei să fie prezervată.

Dreptul la o reprezentare politică autonomă și la autonomie culturală a fiecărei națiuni trebuie garantat. Realizarea sa implică, printre altele, asigurarea unei școlarități de toate gradele în limba maghiară, inclusiv reînființarea universității maghiare din Cluj.

Principiile enunțate mai sus vor sta la baza tuturor acțiunilor comune pe care semnatarii înțeleg să le ducă în viitor. Apelăm la organizațiile democratice precum și la acele persoane care împărtășesc aceste principii să se alature acestei acțiuni.

Budapesta, 16 iunie 1989

SEMNATARI:

Antal G. Laszlo, Antall Jozsef, Balogh Julia, Biro Gaspar, Csoori Sandor, Fur Lajos, Illzes Maria, Jeszensky Geza, Keszthelyi Gyula, Kodolanyi Gyula, Molnar Gusztav, Stelian Balanescu, din partea Cercului Roman din RFG, Mihnea Berindei, vicepresedinte al Ligii pentru Apararea Drepturilor Omului in Romania (LDHR), Ariadna Combes, vicepresedinte al LDHR, Mihai Korne, director al revistei "Lupta", Ion Vianu, reprezentant al Ligii pentru Apararea Drepturilor Omului in Romania din Elvetia, Dinu Zamfirescu, membru al Biroului LDHR.

Acestei declarații s-au mai alăturat: Rockenbauer Zoltan si Vagvolgyi Andras, din partea Federatiei Tineretului Democrat (FIDESZ), Partidul Liber Democrat, Asociatia Maghiarilor din Transilvania, prin presedintele Kiss Bela si secretarul Spaller Arpad, intregul colectiv redactional al revistei "2000", Bojtar Endre, seful sectiei pentru Europa rasariteana a Institutului de Istorie Literara, prof. Bela Kallman, Dan Alexe, Daniel Boc, Theodor Cazaban, Matei Cazacu, Antonia Constantinescu, Sofia Cesianu, Florica Dimitrescu, Neagu Djuvara, Paul Goma, Virgil Ierunca, Eugen Ionescu, Marie-France Ionescu, Monica Lovinescu, Bujor Nedelcovici, Adrian Niculescu, Alexandru Niculescu, Alain Paruit, Alex. Sincu, Sanda Stolojan, Vlad Stolojan, Vladimir Tismaneanu, Ileana Vrancea, iar în final George Barbul, Doru Braia, Dina Bratianu-Missirliu, Alexandru Missirliu, Ileana Verzea.

**REAȚIA EXILULUI ROMANESC LA DECLARAȚIA DE LA BUDAPESTA:
Uniunea Mondială a Românilor Liberi (Ion Rațiu, Liciniu Faină, Alecsandru
Miele, Ion Varlam, Coriolan Brad)**

Diaspora românească a reacționat prompt și categoric împotriva DECLARAȚIEI DE LA BUDAPESTA, pe care a considerat-o un precedent periculos, care a făcut un mare deserviciu istoriei și chiar viitorului poporului român.

ION RAȚIU: „E prima dată când un grup de români a recunoscut implicit că Transilvania nu e pământ românesc“

Uniunea Mondială a Românilor Liberi a adoptat o poziție ne-echivocă în problema relațiilor româno-maghiare. „SĂ NE ÎNFRĂȚIM“, a fost apelul ce am lansat ungarilor, cu litere de o șchioapă, în numărul nostru din iunie 1986. Să luptăm

împreună împotriva comunismului. Pentru democrație.

Am repetat aceeași idee în Declarația din 11 aprilie 1986, în care am cerut „solemn, fraților unguri, să înceteze calomnia că ungurii sunt supuși etnocidului“ în Transilvania.

Așa cum am declarat din nou la BBC și la „Vocea Americii“, noi avem o reconciliere istorică cu ungurii și depunem eforturi reale, verificabile, pentru a o realiza, mai ales ajutând pe toți refugiații din România, astăzi în Ungaria, fără absolut nici o distincție etnică.

Prea mare importanță nu trebuie să dăm Declarației de la Budapesta.

Fără îndoială, vasta majoritate a poporului român nu poate să adopte o astfel de poziție și să-și nege originea. Și e absolut sigur că românul ardelean, fără excepție, o respinge.

Declarația, însă, a făcut un mare deserviciu istoriei și chiar viitorului poporului român.

E prima dată când un grup de români a recunoscut implicit că Transilvania nu e pământ românesc, că ne-am format acolo împreună cu ungurii. E destul să citești Erdey Tornete ca să-ți dai seama că nu vor înceta, de acum încolo, să ne reamintească că această Declarație a fost făcută de români patrioți nesiliți de nimeni, în deplină libertate, în Lumea Liberă. Mie, personal, mi-a atras atenția asupra acestui lucru dl. Kszorus, unul din conducătorii militanți maghiari, la o masă ce ni s-a dat la Washington, în iunie anul acesta. La timpul său UMRL își va defini poziția: pozitiv ca întotdeauna.

Dar astăzi e rândul ungarilor să condamne șovinismul multora dintre ei – de care sunt pline ziarele și programele de televiziune din lumea întreagă.

Astăzi e rândul ungarilor să recunoască explicit că Transilvania e pământ românesc. Dar ca să nu rămână nici o umbră de îndoială: ÎNTR-O ROMÂNIE DEMOCRATĂ, UNGURII ȘI CELELALTE MINORITĂȚI VOR AVEA EXACT ACELEAȘI DREPTURI CA ȘI ROMÂNII ÎN MIJLOCUL CĂRORA TRĂIESC.

LICINIU FĂINĂ : „Între români și unguri nu există conflicte, în afara celor create artificial de propaganda maghiară“

Subsemnatul Liciniu Faina, fost avocat în orașul Blaj, fost deputat al județului Târnava Mică, membru al Comitetului Central P.N.Ț. din anul 1966, în numele meu personal, al românilor ardeleni și al Partidului Național Țărănesc, protestez cu toată energia împotriva „Declarației de la Budapesta“ din 16 iunie 1989, publicată în ziarul „Lupta“ din 22 iunie 1989 și semnată de un grup româno-maghiar...

Socotesc, împreună cu alți români ardeleni ajunși în exil și care cunoaștem bine istoria relațiilor româno-maghiare, că „Declarația de la Budapesta“ este un act politic deosebit de dăunător românilor din Ardeal și din statul român.

Transilvania nu este un spațiu de complementaritate, ci un spațiu de naștere și dezvoltare a poporului român, oprimat veacuri de-a rândul de maghiarii ce au ajuns în acest spațiu ca popor năvălitor și opresor, de abia în sec. XI-XIII.

Între români și unguri nu există conflicte, în afara celor create artificial de propaganda maghiară cu scopul de a modifica statutul social al Transilvaniei și de a-și asigura promovarea intereselor proprii.

Problema grupurilor etnice, de pe teritoriul Transilvaniei și al întregii Țări, este de resortul relațiilor interne, rezolvarea lor nereclamând altceva decât aplicarea corectă și nediscriminatorie a Declarației Drepturilor Omului și a Actului de la Helsinki. Represiunea ceaușistă o suferă în mod egal toate naționalitățile din România și în primul rând națiunea română. Liberarea Țării de sub regimul comunist va aduce deplina libertate politică și culturală a tuturor locuitorilor de pe teritoriul României, fără nici o discriminare, așa cum a fost în perioada interbelică. Poporul român a fost întotdeauna tolerant și iubitor de dreptate.

Autonomia politică și culturală a fiecărei națiuni în parte, nu poate duce decât la o vastă anarhie politică și administrativă în spațiul transilvan, cu prejudicii grave pentru națiunea română. Ea ar avea ca prime consecințe o periculoasă animozitate între români și unguri.

Declarația de la Budapesta întărește puterea tiranică a lui Ceaușescu, românii fiind obligați să vadă în el un apărător al intereselor naționale împotriva pericolului maghiar.

ALEXANDRU MIELE (RFG): “Noroc că semnatarii nu reprezintă poporul roman”

Am fost consternat de imprudența unor confrăți de exil în formularea Declarației de au semnat, împreună cu mai mulți unguri, la 16 iunie, la Budapesta. Au folosit cuvinte necorespunzătoare. De exemplu, „ne-am format“, în loc de „am trăit în același spațiu geografic“. Pe urmă, se vorbește despre o autonomie politică și culturală a minorității maghiare în Transilvania, de parcă n-ar fi avut depline drepturi în România Mare? Declarația aceasta vorbește de un neadevăr, știut de toată lumea, când cer „redeschiderea Universității maghiare din Cluj“. Din acest text cei neinițiați, sau de rea-credință, pot deduce că, între cele două războaie, ea a existat. În realitate o astfel de universitate n-a existat niciodată și nici Partidul Național Maghiar n-a cerut aceasta, având deschise, nelimitat, toate universitățile din țară.

Din semnarea acestei declarații de la Budapesta, s-ar putea deduce că noi, românii, suntem de acord cu aceste doleanțe maghiare. Noroc că acești 6 semnatari nu reprezintă poporul român, sub nici o formă, decât pe ei înșiși. Eu cred că ei, în marele entuziasm de la 16 iunie de la Budapesta, au semnat fără să-și dea seama...

La 4 iulie a.c., o parte din acești confrăți au prezentat-o M.S. Regelui ca o mare realizare, iar Regele, la fel, a aprobat-o și i-a felicitat. Sigur că nici el, Regele, n-a sesizat termenii necorespunzători ai acestei declarații. Dar, El a dat, totuși, dovadă de

înțelepciune și simț politic, declarând că ungurii s-au bucurat totdeauna de drepturi egale în România, conform Constituției din 1923.

ION VARLAM (Franța): „Declarația reia tezele revizioniste ale actualului regim de la Budapesta“

Un grup de exilați români au semnat la 16 iunie 1989, la Budapesta, textul unei declarații „româno-maghiare“, care a scandalizat în egală măsură pe compatrioții noștri din Transilvania și din diasporă, pentru că reia tezele revizioniste ale actualului regim de la Budapesta formulate în 1987 de autorii oficialului tratat de istorie a Transilvaniei.

Din ideile confuze și termenii ambigui ai „declarației“ reiese că autorii ei se pronunță pentru dislocarea teritorială a Statului român, în favoarea unor considerabile transferuri de suveranitate, și pentru subordonarea independenței națiunilor față de interese străine.

În ciuda inconsistenței ei, „declarația“ este un fapt grav deoarece ar putea deveni un precedent în mâna minorităților alogene din Basarabia și Bucovina.

CORIOLAN BRAD (R.F.G.): „Transilvania trebuie apărată și nu scoasă la mezat“

Dialogul „între cele două națiuni care s-au format în același spațiu geografic“ afirmă Declarația semnatarilor de la Budapesta. Aceasta ar însemna că și românii sunt un popor migrator, pripășit pe meleagurile carpatine, la fel ca ungurii ce au năvălit din Asia Centrală și s-au așezat în câmpia Panonică. Prin girul semnăturii lor au confirmat teoria maghiară de dezvoltare a celor două națiuni, respectiv română și maghiară, în același timp formarea poporului român cu mult înainte de venirea lor și pe un spațiu mult mai mare decât este azi România, incluzând bineînțeles și

Transilvania.

Autonomia politică a Transilvaniei, înseamnă a fărâmița și mai mult țara și poporul român și eliminarea lui din istorie va fi mai sigură și mai rapidă.

Azi Transilvania ne aparține ca teritoriu legitim, pentru că este vatra de naștere și suferință a poporului român din Transilvania. Acest drept legitim a fost recunoscut și confirmat prin pacea semnată la Trianon. Amputarea Transilvaniei nu va schimba cu nimic structura politico-socială a României actuale, care în momentul de față este simțită mai mult de nația română decât de naționalitățile conlocuitoare.

Nu Transilvania este cauza nenorocirilor din România. Cauza este regimul politic și conducătorii lui, care guvernează în țara noastră. Fatalitatea istorică a năpăstuit țara noastră cu cel mai despot, totalitar regim politic pe care l-a cunoscut vreodată istoria, împotriva acestuia trebuie luată poziție, căci prin nimicirea lui se va obține nu numai salvarea poporului român din ghiarele satanei, ci și a tuturor naționalităților ce locuiesc în granițele României.

Transilvania trebuie apărată și nu scoasă la mezat.

„Românul liber” (Londra), V, nr. 9, septembrie 1989